

Warszawa, dnia 12 lutego 2024 r.

**PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA**

ZPOW.501.12.2024

Pan
Stanisław TROCIUK
Zastępca Rzecznika
Praw Obywatelskich

Simon w y Pamięć Rzecznik

Państwowa Komisja Wyborcza, odpowiadając na pismo z dnia 1 lutego 2024 r. znak akt VII.111.2023.KNK, wyjaśnia co następuje.

Państwowa Komisja Wyborcza informuje, że każdorazowo w wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania, wydawanych w związku z każdymi przeprowadzanymi wyborami, wskazuje i jednocześnie podkreśla, że przy czynności potwierdzania przez wyborców otrzymania karty **należy zwrócić szczególną uwagę, by podpisy składane były w miejscach (w linii) odpowiadających ich nazwiskom.** Dodatkowo obwodowe komisje wyborcze mają obowiązek – co także wynika z wiążących je wytycznych – stosowania przekazywanych im osłon na spisy wyborców, zabezpieczających dane osobowe innych osób ujętych w spisie podczas składania na nim podpisów przez wyborców. Osłony te zapobiegają jednocześnie przed złożeniem przez wyborcę podpisu w niewłaściwym miejscu w spisie wyborców.

Poza tym Państwowa Komisja Wyborcza opisuje procedurę postępowania w przypadku, gdy komisja **zauważyła**, że osoba podpisała się w spisie wyborców w linii przy nazwisku innego wyborcy. Tylko w takim przypadku można stwierdzić z całą pewnością, że obwodowa komisja wyborcza ma wiedzę w tym zakresie. W takiej sytuacji obwodowa komisja powinna wskazać tej osobie właściwe miejsce w spisie do złożenia podpisu, a podpis złożony w niewłaściwym miejscu powinna skreślić. Skreślenie to należy opatrzyć adnotacją „podpis w nieprawidłowym miejscu” i parafami członka komisji oraz przewodniczącego komisji lub jego zastępcy. Zatem sytuacja, w której obwodowa komisja wyborcza ma wiedzę

w tym zakresie, o czym mowa w piśmie Pana Rzecznika, jest uregulowana w wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej. Natomiast w przypadku, gdy w rubryce spisu wyborców w linii przy nazwisku wyborcy, który żądał wydania karty do głosowania, znajdował się już podpis potwierdzający ich odbiór, a obwodowa komisja wyborcza nie miała wiedzy (nie widziała tego), że powstał on w wyniku omyłki, komisja musi odmówić wydania karty do głosowania.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, że nie może w wytycznych dopuścić, by obwodowa komisja wyborcza wydała kartę do głosowania w sytuacji, gdy fakt, że złożenie podpisu nastąpiło w wyniku oczywistej pomyłki jest – jak stwierdził Pan Rzecznik – *prawdopodobne w stopniu granicznym z pewnością np. w rubryce przeznaczonej na podpis wyborcy jest wpisane czytelne imię i nazwisko osoby, która powinna się podpisać linię niżej bądź wyżej.*

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, że jeżeli obwodowa komisja wyborcza nie widziała, że dany wyborca podpisał się w spisie wyborców w linii przy nazwisku innego wyborcy, to nie może mieć wiedzy, ani pewności, że podpis został złożony omyłkowo. Niedopuszczalne jest przyjęcie przez obwodową komisję wyborczą, że ewentualna omyłka *„jest prawdopodobna w stopniu granicznym z pewnością”*. Możliwość udziału w głosowaniu ma tak istotne i doniosłe znaczenie, że obwodowa komisja wyborcza musi mieć całkowitą pewność (widzieć), że wyborca podpisał się w niewłaściwym miejscu, tj. musi być świadkiem tego zdarzenia, co jest potwierdzane adnotacją „podpis w nieprawidłowym miejscu” i parafami członka komisji oraz przewodniczącego komisji lub jego zastępcy. Ma to na celu zapobieżenie naruszenia kluczowej dla prawa wyborczego zasady, zgodnie z którą, w tych samych wyborach głosować można tylko jeden raz (art. 3 Kodeksu wyborczego), tj. zasady równych praw wyborczych w znaczeniu formalnym. Zasada ta ma w Polsce rangę zasady konstytucyjnej (art. 96 ust. 2, art. 127 ust. 1, art. 169 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), odnoszącej się do wszystkich procedur wyborczych uregulowanych w Kodeksie wyborczym.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, że uznanie przez członka obwodowej komisji wyborczej, iż *„jest prawdopodobne w stopniu granicznym z pewnością”*, że podpis powstał w wyniku omyłki, w sytuacji, gdy żaden członek obwodowej komisji wyborczej tego nie widział, jest niewystarczające do umożliwienia wyborcy, przy nazwisku którego znajduje się już podpis, oddania głosu.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, że nie ma przy tym znaczenia, że np. w miejscu na potwierdzenie odebrania karty do głosowania znajduje się wyraźnie wpisane imię i nazwisko wyborcy ujętego w spisie wyborców w wierszu (linii) bezpośrednio wyżej lub niżej. Tego rodzaju sytuacja mogłaby być przedmiotem nadużyć i nieprawidłowości, w przypadku, gdy dana osoba, albo zauważy dane osobowe wyborcy w spisie wyborców albo po prostu wie, jakie dane znajdują się bezpośrednio wyżej lub niżej. Zgodnie bowiem z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Cyfryzacji z dnia 3 sierpnia 2023 r. w sprawie spisu wyborców (Dz. U. poz. 1512) spis wyborców ujmowanych w spisie z urzędu w gminie mającej status miasta sporządza się według ulic wymienionych w porządku alfabetycznym, w obrębie ulic – według kolejnych numerów budynków, a w obrębie budynków – według kolejnych numerów lokali. Natomiast w innych gminach spis wyborców sporządza się według poszczególnych miejscowości wymienionych w porządku alfabetycznym, a w obrębie miejscowości – według kolejnych numerów budynków i lokali. Jeżeli w miejscowości są ulice – także według ulic wymienionych w porządku alfabetycznym oraz kolejnych numerów budynków i lokali. Zasady te obowiązują od wielu lat i na ogół wyborcy mają wiedzę o osobach, których dane znajdują się w spisie wyborców w wierszu (linii) bezpośrednio wyżej lub niżej. Powyższe dotyczy również członka rodziny. Poza tym skreślenie przez członka obwodowej komisji wyborczej podpisu wyborcy i opatrzenie go adnotacją „podpis w nieprawidłowym miejscu” i parafami członka obwodowej komisji wyborczej oraz przewodniczącego komisji, który nie widział, że dany wyborca podpisał się w niewłaściwym miejscu, stanowiłoby poświadczenie nieprawdy.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza zatem, że przyjęcie propozycji Pana Rzecznika mogłoby spowodować, że wyborca mógłby celowo (np. wykorzystując nieuwagę obwodowej komisji wyborczej) odebrać głos potwierdzając odbiór karty w wierszu (linii) innego wyborcy (np. wpisując czytelnie jego imię i nazwisko), a następnie wrócić i stwierdzić, że to nie jest jego podpis.

W związku z tym Państwowa Komisja Wyborcza wyraża opinię, że nie ma możliwości zamieszczenia w wytycznych regulacji, o której mowa w piśmie pana Rzecznika, gdyż nie zabezpieczałoby to w wystarczający sposób przed możliwością nadużyć i naruszeniem art. 3 Kodeksu wyborczego.

Państwowa Komisja Wyborcza podtrzymuje przy tym stanowisko, że przy czynności potwierdzania przez wyborców otrzymania karty obwodowe komisje

wyborcze muszą zwracać szczególną uwagę, by podpisy składane były w miejscach (w linii) odpowiadających ich nazwiskom. Państwowa Komisja Wyborcza podejmie zatem działania, aby przed najbliższymi wyborami urzędnicy wyborczy przeprowadzający szkolenia dla obwodowych komisji wyborczych zwracali szczególną uwagę na tę kwestię.

Z wyrazami szacunku

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej
Sylwester Marciniak
Sylwester Marciniak